
 Prikaz

Ivica Miškulin
Imas puska, imas pistol?
O mirovnim operacijama
Ujedinjenih naroda
u zapadnoj Slavoniji

Hrvatski institut za povijest – Podružnica
 za povijest Slavonije, Srijema i Baranje,
 Slavonski Brod, 2014, 512 str.

Knjiga Ivica Miškulina o mirovnim operacijama Ujedinjenih naroda u zapadnoj Slavoniji prvenstveno je historiografska studija u kojoj se kao glavni cilj može uočiti detaljna deskripcija djelovanja različitih komponenti mirovnih snaga na području zapadne Slavonije od 1992. do 1995. i problematiziranje njihova djelovanja sa stajališta uspjeha u njihovim određenim ciljevima, odnosno mogućnosti za uspjeh. Knjiga je pisana na osnovi bogatih i raznovrsnih arhivskih izvora, što joj, bez sumnje, daje polaznu vjerodostojnost.

Podijeljena je u šest tematskih poglavlja koja donekle prate i kronološki tijek zbivanja. U prvom poglavlju autor prikazuje nastanak i tijek mirovnih operacija UN-a na razini cijele Hrvatske, od prvih zahtjeva za međunarodnim snagama 1991. preko uspostave mirovne operacije, njezina tijeka i mijenjanja do njezina kraja 1995. U drugom poglavlju opisuje se područje koje se u knjizi analizira – Sektor Zapad koji je predviđen planom mirovne operacije UN-a za Hrvatsku, što je u ovome slučaju istovjetno pojmu zapadne Slavonije. Autor

zapaža određene specifičnosti tog područja koje pružaju određene izglede za uspjeh mirovne operacije te ukazuje na pozicije suprotstavljenih strana. U trećem poglavlju prikazuju se pripadnici mirovnih snaga UN-a u bitnim elementima, koje su dopustili ograničeni izvori o “ljudima sa svih kontinenata” koji su se našli na prostoru koji se u knjizi proučava.

U četvrtom poglavlju autor analizira osnovnu zadaću mirovnih snaga u Sektoru Zapad – čuvanje mira koje se dobrim dijelom trebalo pokazati kroz demilitarizaciju prema mirovnome planu iz 1992. Djelatnost demilitarizacije koja je, politološkim rječnikom, bila nemoguća zbog sigurnosne dileme, provodila se u Sektoru Zapad uglavnom izolirano od ostalih dijelova Hrvatske pod zaštitom mirovnih snaga. Demilitarizacija je jednim dijelom i uspješna zahvaljujući nizu čimbenika koje autor vrlo dobro uočava. Posebno su zanimljivi slučajevi kao npr. most preko rijeke Save u Staroj Gradišci, koji je od iznimne strateške važnosti za srpski dio Sektora, nad kojim UN pokušava preuzeti nadzor prema Rezoluciji Vijeća sigurnosti, pri čemu se vide i razlike između nacionalnih kontingenata mirovnih snaga. Sve to Sektoru Zapad pridaje važnost i pokazuje ga kao područje vrijedno detaljnijeg proučavanja.

Još više je to vidljivo u petome poglavlju u kojemu autor analizira aktivnosti građenja mira koje su nastojali voditi vojni i civilni dužnosnici UN-a, kao i nevladin sektor. Posebno su opisane aktivnosti UN-ova povjerenika za civilne poslove, Švedanina Fischera koji je svojom agilnošću i sposobnošću ostao vrlo zapažen. Njegove su aktivnosti povezane i s dobro poznatim Daruvarskim sporazumom iz 1993. koji je

na prvi pogled predstavljao mogućnost dogovora i sporazuma hrvatskih vlasti i pobunjenih Srba uz asistenciju osoblja UN-a. Bez sumnje, tako nešto bilo bi ogroman uspjeh UN-a. Kvalitetan opis aktivnosti građenja mira, ukazivanje na uzroke njihove propasti i politike hrvatskih i srpskih vlasti čini ovu knjigu djelom koje je znatno više od regionalne historiografije.

U posljednjem poglavlju analizira se reintegracija Sektora Zapad u Republiku Hrvatsku. U prvim mjesecima 1995. u Sektoru Zapad nastoje se provesti neke aktivnosti građenja mira te odredbe Gospodarskog sporazuma iz 1994, što se očituje u otvaranju autoceste za promet na dijelu koji prolazi kroz Sektor. Pripadnici mirovnih snaga još uvijek vide Sektor Zapad kao moguću "model političkog rješenja" i nadaju se spašavanju vlastita obraza kroz eventualni uspjeh. Nakon hrvatske vojno-redarstvene akcije Bljesak prestaje postojati Sektor Zapad, pri čemu autor primjećuje kako je to do tada bio jedinstven slučaj u svijetu mijenjanja okolnosti pri kojima je uspostavljena jedna mirovna operacija. Autor nadalje posvećuje pažnju držanju pripadnika mirovnih snaga u tim trenucima, njihovim oprečnim izvještajima o stanju u Sektoru nakon reintegracije i mjerama za ublažavanje položaja poraženih.

Politolozima bi mogla biti zanimljiva i važna podrobna deskripcija različitih aktivnosti mirovnih snaga. Politički fenomeni kao što su *peacekeeping* i *peacebuilding* u ovoj su knjizi prikazani na svojoj praktičnoj razini sa svim svojim uspjesima i neuspjesima, mogućnostima i ograničenjima. Aktivnosti pripadnika mirovnih snaga UN-a u Sektoru Zapad primjer su djelova-

nja mirovnih snaga na terenu koji, zahvaljujući kvalitetnom opisu u knjizi, može u značajnoj mjeri razjasniti te fenomene. U knjizi su opisane i aktivnosti nekih nevladinih udruga, kao i međunarodnih volontera i mirovnih aktivista, iako oni nisu bili dio mirovne operacije UN-a. Taj dio posebno ističemo jer ga držimo iznimno vrijednim, zanimljivim i jedinstvenim u hrvatskoj historiografiji.

Ova nesumnjivo vrijedna knjiga, koja će zasigurno u dogledno vrijeme ostati najkvalitetnija studija o jednom fenomenu i jednoj mikroregiji, ima po mojem mišljenju i neke nedostatke, koji se ipak ne odnose na sam sadržaj knjige. Prvo, knjiga je izuzetno loše i neprofesionalno grafički pripremljena. Drugo, knjiga nastavlja ne tako rijedak trend u hrvatskoj historiografiji posljednjih godina da je naprosto preduga (512 stranica). To se posebno odnosi na Uvod u kojemu autor opisuje mirovne operacije UN-a u Hrvatskoj, kao i na niz drugih mjesta gdje preopsežno opisuje neke događaje. Time se gubi koncentracija na ono najbitnije i sam predmet istraživanja, što u konačnici ovu kvalitetnu i zanimljivu knjigu može učiniti manje privlačnom za čitanje.

Vladimir Filipović
Filozofski fakultet, Sveučilište u Zagrebu